

Protokoll 4/2025

fört vid Arbetsmarknadsnämndens sammanträde tisdagen
den 27 maj 2025 kl. 16:00-16:45, Jobbtorg Stockholm,
Skärholmen

Ledamöter

Arvid Vikman Rindevall (S) Ordförande
Johan Kling (C) Vice ordförande
Nassir Abdullahi Ali (S)
Ulla Sjöberg (S)
Maria Ljuslin (V)
Kristina Mattsson (MP)
Per Rosencrantz (M)
Edward Hamilton (M)
Christina Tufvesson (L)
Solveig Holmgren (S) ersätter Frida Bengtsson (S)
Christina Hassel (V) ersätter Oscar Karlsson (S)
Aura Baila (M)
Ann-Christine Carlberg (SD)

Ersättare

Gustav Mannerström (S)
Poya Ashna (V)
Peter Sundström (M)
Leif Söderström (SD)
Rune Thyselius (C)

Övriga närvarande

Karina Uddén Förvaltningschef
Amanda Broman Nämndsekreterare
Pernilla Unell Enhetschef
William Ejeborg Politisk sekreterare

Justerare

Arvid Vikman Rindevall, ordförande, Johan Kling, vice ordförande

Datum för justering

2025-05-27

Paragraf

§11

Sekreterare

Amanda Broman

§ 11**Yttrande över remiss av Förskola i Stockholm 2024*****Remiss från Kommunstyrelsen, KS 2025/481***

AMF 2025/510

Beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att omedelbart justera paragrafen.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat rapporten *Förskola i Stockholm 2024* till arbetsmarknadsnämnden för yttrande. Rapporten syftar till att ge en stadsövergripande bild av kvaliteten för både fristående och kommunal förskola i Stockholms stad 2024.

Arbetsmarknadsnämnden delar rapportens analyser. Kvalitetsarbetet lyfts förtjänstfullt med ett perspektiv på social- och ekonomisk hållbarhet i syfte att skapa jämlika förutsättningar med god kvalitet för barnen i förskolan.

Arbetsmarknadsnämnden har inga ytterligare synpunkter.

Arbetsmarknadsförvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 15 maj 2025.

Förslag till beslut

1. Ordföranden Arvid Vikman Rindevall (S) yrkade att nämnden skulle bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Ledamoten Ann-Christine Carlberg (SD) yrkade att nämnden skulle bifalla Sverigedemokraternas förslag till beslut enligt nedan.

Beslutsgång

Ordföranden Arvid Vikman Rindevall (S) ställde yrkandena mot varandra och fann att nämnden beslutade enligt förvaltningens förslag till beslut.

Reservation

Ledamoten Ann-Christine Carlberg (SD) reserverade sig mot beslutet till förmån för Sverigedemokraternas förslag till beslut.

Förslag till beslut

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att det genomförs en systematisk analys för att identifiera vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svenskkunskaper.

3. Att centrala riktlinjer tas fram för hur bedömning av behovet av språkstöd ska ske.

4. Därutöver anföra följande:

Förskolerapporten visar återigen att det finns ett omfattande behov av att stärka personalens kompetens i svenska inom förskolan. Sverigedemokraterna anser att ojämlika förutsättningar för språkutveckling utgör det största hindret för en likvärdig utbildning. Vi ser med stor oro på de negativa konsekvenser som bristande språkkunskaper hos förskolepersonalen kan medföra för barns lärande och framtida möjligheter.

Särskilt allvarligt är detta i stadsdelar som Järva och Skärholmen, där andelen barn med annat modersmål än svenska är högst, samtidigt som inskrivningsgraden i förskolan är låg. För att säkerställa att alla barn får tillgång till en likvärdig utbildning måste inskrivningsgraden i dessa områden öka och tillgången till språkutvecklande miljöer stärkas.

Vi konstaterar att det i nuläget saknas tydliga och enhetliga kriterier för att bedöma behovet av språkstärkande insatser hos personalen. Bedömningen baseras idag på rektorers eller biträdande rektorers subjektiva uppfattningar, vilket innebär en risk för godtycke, felbedömningar och uteblivna insatser. En sådan ordning riskerar att underminera både arbetsmiljö och kvalitet i undervisningen. Vidare framgår det av rapporten att det, med undantag för Skärholmen, inte går att påvisa några tydliga förbättringar i undervisningens kvalitet efter genomförda språkstärkande insatser. Det är särskilt oroande att det finns medarbetare som enligt rapporten är i behov av grundläggande utbildning i svenska. Förvaltningen påpekar också att effekterna av de genomförda insatserna generellt sett är svåra att koppla till förbättringar i verksamheten.

Detta tyder på att de insatser som hittills genomförts inte har varit tillräckliga och måste betraktas som ett misslyckande.

Mot bakgrund av detta anser Sverigedemokraterna att mer kraftfulla åtgärder är nödvändiga. Vi har därför föreslagit att ett språktest införs vid nyrekrytering till förskolan samt att deltagande i språkstärkande insatser görs obligatoriskt för medarbetare som bedöms ha behov av detta.

Vi förordar vidare att staden genomför en systematisk analys av vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svenskkunskaper. Detta för att mer träffsäkert kunna rikta insatser dit de gör störst nytta. Dessutom bör centrala riktlinjer tas fram för hur behovet av språkstöd ska bedömas, detta i syfte att säkerställa likvärdighet och rättssäkerhet i processen.

Särskilt uttalande

Ledamoten Per Rosencrantz (M), mfl lämnade följande särskilda uttalande.

I förskolan läggs grunden för vidare språkkunskaper som påverkar barnens förutsättningar genom hela deras skolgång. Tyvärr ser vi

alltför många barn börja förskoleklass utan tillräckliga språkkunskaper i svenska, vilket skapar hinder för deras fortsatta lärande och skolans kompensatoriska uppdrag. Därför är det viktigt att säkerställa en hög nivå av språklig kompetens bland förskolepersonalen. Andra kommuner går nu före Stockholm i denna fråga och det finns ett tydligt fackligt stöd. Moderaterna har föreslagit språktest för förskolepersonal men som inte hörtsammats. Personalens språkkunskaper påverkar inte bara barnens språk- och kunskapsutveckling, utan är viktiga för en god kvalitet i hela förskolans verksamhet. Bristande språkkunskaper kan leda till missförstånd och försvåra samverkan mellan förskolan och exempelvis socialtjänsten vilket kan påverka barnens trygghet negativt.

Att upptäcka barn som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck är en viktig uppgift redan i förskolan. En förutsättning för att personalen ska kunna hjälpa dessa barn är att någon på skolan ser och förstår barnets livssituation, utsatthet och behov. Det är därför nödvändigt att förskolans-, skolans och fritidsverksamhetens personal har en grundkunskap om vad hedersrelaterat våld och förtryck innebär och på vilket sätt det kan ta sig uttryck. Rapporten om förskolan i Stockholm 2024 vittnar om att det är vanligt förekommande att förskolepersonalen inte har kunskap om vad anmälningsskyldigheten innebär och att förskolan har bristfälliga rutiner för orosanmälan till socialtjänsten. Här finns ett angeläget och viktigt utvecklingsarbete att fortsätta att göra.

Vi ser allvarligt på de rapporterade skillnaderna mellan stadsdelar i definitioner och vilka resurser som olika behov hos barnen medför. Förskolan i Stockholm är inte likvärdig mellan stadsdelar och när antalet barn med NPF diagnoser ökar är det viktigt och brådskande att Stockholm får stadsgemensamma bedömningsgrunder för barn i behov av särskilt stöd, något vi i Moderaterna också har drivit. Det är i grunden bra att barn får sina diagnoser tidigt, så de kan få det stöd de har rätt till, för att få rätt möjligheter inför skolstart. Det kräver mycket tid och engagemang från personalen att både lära sig hur man undervisar barn med olika diagnoser, samt ta sig tiden att jobba med barnen både enskilt och i mindre grupp.

Oavsett skolform är närvaro en viktig faktor för barnens utveckling. Utmaningarna som stadsdelarna ser kring att identifiera vilka barn är folkbokförda i stadsdelen men som vistas någon annanstans eller i utlandet kommer vi att följa framgent och anser att samtliga stadsdelar ska börja systematiskt följa barns frånvaro från förskolan.

Särskilt uttalande

Ledamoten Christina Tufvesson (L) lämnade följande särskilda uttalande.

Förskolerapporten är ett viktigt underlag för att kunna följa upp utvecklingen inom stadens förskolor, och arbetet för att höja kvaliteten på Stockholms förskolor. Nedan lyfter vi några frågor som vi tycker är särskilt viktiga att fokusera på framöver.

Systematiskt kvalitetsarbete

Tack vare att vi nu har en förskolenämnd har ett arbete för att säkra kvalitetsuppföljningen i de kommunala förskolorna nu kunnat påbörjas. Årets rapport visar tyvärr att det är en lång väg att gå innan vi har ett enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete över hela staden. Detta arbete måste intensifieras.

Inskrivningsgrad och närvaro i förskolan

Förskolenämnden måste arbeta för att närvaron i förskolan av barn i områden där närvaron är låg blir bättre. Här behöver arbetet med att utveckla och kvalitetssäkra metoder stärkas. Informationsinsatser för ökad närvaro i förskolan består ofta av brevutskick, men erfarenheten visar att relationsbyggande arbete och långsiktig samverkan mellan aktörer som möter familjer är mer framgångsrika.

Det är också viktigt att staden får en tydligare bild av närvaron i förskolan. Hög och kontinuerlig frånvaro påverkar kontinuiteten i barns utbildning och kan ge negativa konsekvenser, inte minst gällande den språkliga utvecklingen. Tack vare det gemensamma närvarosystemet finns nu en möjlighet att göra nödvändiga uppföljningar.

Vi vill lyfta vikten av att framöver analysera mer i detalj vad som är framgångsrika åtgärder för att öka både inskrivningsgrad och närvaro, och säkerställa att det sker ett meningsfullt utbyte kring ”best practices” mellan stadsdelarna.

Insatser för att stärka barns språkutveckling i svenska och för flerspråkighet

Personalens kunskaper i svenska språket är en avgörande faktor för undervisning av hög kvalitet. Satsningar på kompetensutveckling i svenska språket för medarbetarna har genomförts i nästan alla stadsdelsområden.

Liberalerna menar att det är alarmerande att efter alla dessa år med olika insatser för att öka personalens kunskaper i svenska språket så har det fortfarande inte ordentligt utvärderats vilka insatser som är effektiva och vilka som inte är det. Inför kommande år behöver detta göras för att säkerställa att kvaliteten i våra förskolor höjs. Likaså behöver återkopplingen från kartläggningen *Hitta språket* utvecklas till att bli mer likvärdig i alla stadsdelsområden och ge en mer heltäckande bild av barnens språkliga utveckling.

Orosanmälningar och samverkan med socialtjänsten

Förskolan står för en bråkdel av orosanmälningarna, och rutinerna varierar över staden. Det är ett underbetyg när det samtidigt råder stor enighet om att många barns problembeteende varit välkända ända sen förskolan.

Under 2024 var förskolan uppgiftslämnare för 2,4 procent av det totala antalet orosanmälningar sett till staden som helhet. Sett till stadsdelsområdena finns det en variation i motsvarande siffra, från 1,4 procent i Järva till 3,5 procent i Bromma. Det är oroande att tre stadsdelar - Enskede-Årsta-Vantör, Norra innerstaden samt

Skärholmen - hade ett minskat antal orosanmälningar 2024 i jämförelse med 2023.

Det behöver ske en förändring i arbetssätt för att tidigt bryta problematiska beteenden innan de utvecklas till allvarigare sociala problem och/eller kriminalitet, något som också framgår av den nya socialtjänstlagen och av revisorernas rapport om orosanmälningar i förskolan.

Staden genomförde under föregående mandatperiod genomlysningen "Rätt stöd i rätt tid" och det är beklagligt att den rödgröna majoriteten inte gått vidare med några konkreta åtgärder för att öka förskolors benägenhet att göra orosanmälan.

Vi Liberaler vill se en mer enhetlig hantering av orosanmälningar där rutiner för både anmälan och återkoppling tydliggörs, så att inga barn faller mellan stolarna. Även skyddsrutiner för personalen behöver förtydligas.

Vi ser också att det finns ytterligare möjligheter att fördjupa och utveckla samverkan mellan förskola och andra myndigheter, särskilt socialtjänst och socialförvaltning. Det är avgörande att tidiga insatser får genomslag och att samverkan sker på ett strukturerat och effektivt sätt i hela staden.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

Den genomsnittliga personaltätheten 2023 var i Stockholm 4,9 barn per heltidstjänst i både kommunal och fristående förskola, vilket var något lägre än genomsnittet för riket. Däremot har Stockholm stad ungefär tio procent färre förskollärare med förskollärarexamen eller förskollärarlegitimation jämfört med resten av landet.

Sedan 2023 har andelen legitimerade förskollärare ökat för både förskolor i kommunal och enskild regi. Fristående förskolor hade den högsta genomsnittliga ökningen per stadsdelsområde (+1,2 procentenheter), där andelen ökade från 28,7 procent 2023 till 29,9 procent 2024. Det är positivt, och är en utveckling som behöver fortsätta. Barnen i Stockholms förskolor bör ha minst lika välutbildad personal som i resten av landet.

Att personalen har hög utbildningsnivå är särskilt viktigt i stadens utsatta områden. Trots detta syns inga tydliga mönster mellan socioekonomiskt index och andel legitimerade förskollärare i respektive stadsdelsområde. Liberalerna menar därför att det behövs insatser för att öka antalet legitimerade förskollärare i utsatta områden.

Siffrorna ovan belyser vikten av att förskoleförvaltningen framöver arbetar än mer intensivt med att säkra kompetensförsörjningen. Arbetsmiljö och löner behövs ses över, karriärvägar stärkas och fortbildning erbjudas för att öka arbetslagens kompetens. Vi behöver med andra ord prioritera professionell utveckling och kompetent ledarskap i ett förtroendefullt arbetsklimat.

Vi noterar att antal barn per legitimerad förskollärare i kommunal verksamhet är högst i Skärholmen. Här ser vi att majoriteten behöver förstärka arbetet också i Söderort, så att det inte blir ett för ensidigt fokus på insatser på Järva. Vi ser också att antalet barn per

förskollärare i fristående verksamheter är alarmerande hög i fristående verksamheter, och menar att tillsynen bör bli mer riskbaserad skärpas i de verksamheter där man misstänker låg kvalitet.

Skillnader i beslut om tilläggsbelopp

Vi oroas över de skillnader i förfarandet kring beslut om tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd som framkommer i rapporten. Det handlar dels om skillnader i den process som sker innan ansökan om tilläggsbelopp, dels om skillnader i bedömningsgrunder. Vi menar att gemensamma bedömningsgrunder för staden bör tas fram och kompletteras med utbildningsinsatser. På så sätt kan likvärdigheten öka och barn i hela staden få rätt till samma stöd.

Slutligen vill vi välkomna att årets rapport åter inkluderar tabeller med statistik från de olika stadsdelarna. Det är ett viktigt verktyg för politikerna i förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och kommunfullmäktige att bilda sig en egen uppfattning av hur situationen är i stadens förskolor och dra slutsatser inför det fortsatta arbetet.

Handlingar i ärendet

- AMF 2025/510-2 Yttrande över remiss av Förskola i Stockholm 2024
- AMF 2025/510-1.2 Bilaga - Förskola i Stockholm 2024